

Carlos Fuentes
LAURA DÍAZ'LI
YILLAR

roman

İspanyolca aslından çeviren
PERAL BAYAZ CHARUM

Carlos Fuentes
LAURA DÍAZ'LI
YILLAR

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Yayın Yönetmeni : İlknur Özdemir
Yayına Hazırlayan : Pınar Savaş
Dizgi : Serap Kılıç
Düzelti : Fulya Tükel
Montaj : Mine Sarıkaya
Kapak Düzeni : Semih Özcan

Baskı : Özal Basımevi
Cilt : ZE Ciltevi

1. basım : 2001

ISBN 975-07-0044-9

© 1999 Carlos Fuentes / Akcalı Telif Hakları Ajansı /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1999)

Carlos Fuentes
LAURA DÍAZ'LI
YILLAR

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren
PERAL BAYAZ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
web sayfamız: <http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Özgün adı
Los años con Laura Díaz

**CARLOS FUENTES'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI**

ARTEMİO CRUZ'UN ÖLÜMÜ / roman
CAM SINIR / roman
DIANA (Yalnız Avlanan Tanrıça) / roman
LAURA DÍAZ'LI YILLAR / roman
SEFER / roman
YANIK SULAR / öykü

Meksika'nın önde gelen yazarlarından olan *Carlos Fuentes* 1928 yılında doğdu. Amerika Birleşik Devletleri'nde Columbia, Harvard, Princeton ve başka üniversitelerde ders verdi, çok sayıda deneme ve senaryo yazdı. Bir süre Meksika'nın Fransa Büyükelçiliği'ni yaptı. *Fuentes*'in romanları arasında en önemlilerinden olan *Terra Nostra* Venezuela'da Romulo Gallegos Ödülü'nü kazandı. 1987 yılında, İspanyol dilinde yazan yazarlara verilen en büyük ödül olan Cervantes Ödülü'ne değer bulundu. *Fuentes*'in öteki kitapları arasında *Artemio Cruz'un Ölümü*, *Yanık Sular*, *Terra Nostra*, *Koca Gringo* vardır.

İÇİNDEKİLER

I.	Detroit: 1999	11
II.	Catemaco: 1905	19
III.	Veracruz: 1930	45
IV.	San Cayetano: 1915	64
V.	Xalapa: 1920	90
VI.	México D. F.: 1922	109
VII.	Sonora Bulvarı: 1928	129
VIII.	La Reforma Bulvarı: 1930	147
IX.	Tren İnteroceanico: 1932	161
X.	Detroit: 1932	183
XI.	Avenida Sonora: 1934	204
XII.	Lama Parkı: 1938	221
XIII.	Café de Paris: 1939	241
XIV.	Her Yer O Yer: 1940	259
XV.	Colonia Roma: 1941	281
XVI.	Chapultepec-Polanco: 1947	301
XVII.	Lanzarote: 1949	326
XVIII.	Sonora Bulvarı: 1930	348
XIX.	Cuernavaca: 1952	366
XX.	Tepoztlán: 1954	385
XXI.	Colonia Roma: 1957	416
XXII.	Plaza de Rio de Janeiro: 1965	445
XXIII.	Tlatelolco: 1968	463
XXIV.	Zona Rosa: 1970	471
XXV.	Catemaco: 1972	488
XXVI.	Los Angeles: 2000	496
	Gönül Borcu	503

*Atalarımı anlatan
bu kitabı çocuklarımız
Cecilia
Carlos
Natasha'ya
armağan ediyorum.*

I. Detroit: 1999

Öyküyü biliyordum. Gerçeğin ne olduğundan haberim yoktu. Bir anlamda benim varoluşum bile bir yalandı. Detroit'e Amerika Birleşik Devletleri'nde yapıtları olan Meksikalı duvar ressamaları üzerine bir televizyon belgeseli hazırlamak için gelmişim. Asıl amacım ise bir büyük kentin, otomobilin başkentinin çöküşünü görüntülemektir. Henry Ford'un, hiçbir hükümetin yönetemediği ölçüde yaşamlarımızı yöneten makinenin seri halde üretimi için seçtiği yerin çöküşünü.

Kentin ne denli güçlü olduğunu gösteren kanıtlar arasında 1932'de Meksikalı ressam Diego Rivera'nın Detroit Sanat Enstitüsü'nün duvarlarını süslemek için davet edilmesi de sayılabilir demişlerdi bize. Şimdi, 1999'da, bu ve Meksikalı ressamların ABD'deki başka freskleri hakkında bir TV dizisi çekmek için gelmişim buraya -resmi davetli olarak, demek istiyorum-. Detroit'te Rivera ile başlayıp Dartmouth'ta Orozco ile devam edecek, sonra da istek üzerine Kaliforniya'ya gidip Los Angeles'ta kayıplara karışmış bir Siqueiros freskini gün ışığına çıkaracaktım. Araştıracaktım. Sonra da, yine Rivera'nın yitik yapıtlarıyla sürdürecektim çalışmamı: aralarında Lenin ve Marx'ın da görüntüleri olduğu için lanetlenen Rockefeller Center'daki duvar resmi ile New School için yaptığı freskler.

Bana verilen görev işte buydu. Detroit'ten başlamakta direnmemin bir başka nedeni daha vardı. Korkunç yirminci yüzyılımıza çok yakışan bir mezar taşı yazısı niteliğindeki bu büyük endüstri kentinin fotoğraflarla harap olma öyküsünü yazmak istiyordum. Beni bu işe heveslendiren yoksulluğu ve sakatlığı sergilemekten alınan bir tür sadist doyum değildi ya da sadece insanlık sevgisi. Ben bir fotoğrafçıyım, ama ne olağanüstü Sebastián Salgadoyum ne de ürkütücü Diana Arbus.

Örneğin ressam olsaydım Ingres'in sorunsuz aydınlığını ya da Bacon'ın içsel işkencesini yeğlerdim. Resim yapmayı dene-
dim, ama başarısız oldum. Yenilgiyi kabullenmedim, kendi
kendime fotoğraf makinesi çağımızın fırçası dedim ve işte kar-
şınızdayım: Beni belli bir görev için çağırdılar ama başka bir
amaçla buradayım.

Filmi çeken ekip Diego'nun fresklerinin önünde toplan-
madan kendi işimi yapmak için erkenden kalktım. Saat saba-
hın altısıydı ve aylardan şubat. O saatte ortalığın karanlık
olacağını biliyordum. Böyle olmasını bekliyordum daha doğ-
rusu. Ama karanlığın beklediğimden daha uzun sürmesi beni
rahatsız etti.

"Alışverişe, sinemaya filan gitmek isterseniz otelimizin
Limuziniyle gidebilirsiniz," dediler resepsiyonda.

"Kent merkezi iki blok ötede," diye yanıtladım, biraz şaş-
kın, biraz da rahatsız.

Resepsiyon görevlisi, yapmacıklı bir edayla, "Siz bilirsiz-
niz, ama sorumluluk kabul etmeyiz," dedi; yüz hatlarının har-
tırılanmaya değer bir özelliği yoktu.

Zavallının kent merkezinden çok daha uzağa gideceğim-
den haberi yoktu tabii. O anda ben de bilmiyordum acılar ce-
henneminin odağına gideceğimi. Hızlı adımlarla ilerleyerek
bir aynalar kervanını andıran gökdelenleri –barbarların sal-
dırısından korunmak için kurulmuş yeni bir ortaçağ kenti-
arkamda bıraktım ve çöplerle kaplı boş arsaların birbirini iz-
lediği karanlık, kireçleşmiş bir yaylaya varmak için birkaç
blok yürüdüm.

Israrcı karanlık yüzünden adımlarımı körlemesine atıyor-
dum. Tek gözüm kameramdı. Çağdaş bir Poliphemus'a benzi-
yordum. Sağ gözüm Leica'nın vizörüne yapışmıştı, sol gözüm
kapalıydı. Sol elimi bir polis köpeği gibi öne uzatıyordum.
Sendeliyordum; el yordamıyla yürüyordum, bazen ayaklarım
bir şeylere takılıyor, bazen bir yerlere bata çıka hâlâ inatla
süren karanlıklara dalıyordum. Gece sanki yeniden bastırmış-
tı. Detroit'te gece geceyi doğuruyordu.

Bir an fotoğraf makinesini göğsümün üzerine bıraktım ve
diyaframın kuru darbesini hissettim –her iki diyaframın da,
benimki ve Leica'nınki-. Bu darbe duyularımı yeniden ha-
rekete geçirdi. Çevremi saran karanlık, gecenin kış sabahında
uzayıp gitmesi değildi; imgelemimin bana dayatmak istediği

gibi, günün kaygı verici yoldaşı, yeni doğan bir karanlık da değildi.

Sürekli bir karanlıktı. Kentin koyu karanlığı, arkadaşı, sadık aynası. Bunu anlamam için çevremde dönüp gri, çorak arazinin ortasında duran kendimi görmem yetti. Orada burada çamurlu su birikintileri, korkak ayakların açtığı kaçak patikalar; bu savaş sonrası manzarasından daha da kara, çıplak ağaçlar görünüyordu. Uzakta hayaletleri andıran harap evler vardı, geçen yüzyıldan kalma, damları çökmüş, bacaları yıkık, pencereleri kör, kapı sundurmaları çıplak, kapıları çatlamış evler ve pislik içindeki bir boşluktan sevecen ama arsız bir anlatımla bir eve yaklaşan kuru bir ağaç. Bir salıncaklı iskemle yalnız başına gıcırdayarak sallanıyor, bana neden kaynaklandığını bilmediğim, belleğimdeki belli belirsiz uzak zamanlara ait bir şeyler hatırlatıyordu.

Fotoğraf makinemi yeniden elime alırken, bu yalnız alanlar, bu uğursuz dar geçitler bana okul anılarımı geri getiriyordu. Sanki usumda tık tık Mexico DF'nin, nehri olmasa Buenos Aires olmayacak Buenos Aires'in, deniz olmasa Rio olmayacak Rio de Janeiro'nun, Allahın cezası Karakas'ın, korkunç Lima'nın, kutsal ya da değil inançsız¹ Bogota'nın, çaresiz Santiago'nun fotoğrafını çekiyordum. Sanayi kentlerinin en sanayileşmişinde, otomobilin başkentinde, seri üretimin ve asgari ücretin beşiğinin: Detroit, Michigan'ın bugününde bizim Latin Amerika kentlerinin geleceğinin resmini çekiyordum. Her şeyi resimledim: terk edilmiş boş aralarda terk edilmiş karoserleri, cam kırıkları içindeki sokakları, ışıkları göz kırpan... Sahi ne satılıyordu bu dükkânlarda?

Evet, bu kapkaranlık dipsiz çukurun tek aydınlık köşelerinde ne satılıyordu? İçecek bir şeyler istemek için o zavallı büfemsi yere girince neredeyse gözlerim kamaştı.

O gün kadar karanlık görünüşlü bir çift, burada her şey var, sen ne istiyorsun der gibi usanç, boş verme ve kötü niyetle konukseverlik karışımı bir anlatımla baktılar suratıma.

Şaşkınlıktan ya da belki alışkanlıktan, İspanyolca bir *coca*.² Suratıma aptal aptal güldüler.

"Burada yalnız bira ve şarap satılır, uyuşturucu satılmaz," dedi biri.

"Bir de piyango bileti satılır," diye ekledi kadın.

¹ Bogota'nın eski adı da Sante Fe de Bogotá, Santa: kutsal, Fe: inanç. (Çev.)

² Latin Amerika İspanyolcasında coca hem kokainin hem de coca-cola'nın kısaltması olarak kullanılıyor. (Çev.)

Carlos Fuentes

LAURA DÍAZ'LI YILLAR

Laura Diaz'lı Yıllar, Meksika'nın yakın tarihini bir kadının gözüyle ele alan, geniş kapsamlı, çok boyutlu bir başyapıt. **Carlos Fuentes**, kahramanını tarihin atına bindirerek 20. yüzyıl Meksika'sının toplumsal ve ekonomik değişimleriyle, 'sözde' Devrimci Parti'nin yetmiş yıllık iktidarı boyunca birbirini izleyen ayaklanma ve baskı dönemleri arasında dörtlünlüye koşturuyor. Yıllardır yapıtlarında Meksikalı kimliğini anlatmayı görev bilen **Carlos Fuentes**, bu kez destansı bir roman kurgusu içinde Latin Amerika'nın geçirdiği evrimi, sosyal ve ulusal bir devrim olarak başlayıp yozlaşmayla sona eren neredeyse yüz yıllık bir dönemi ele alıyor. Varlıklı dedesinin kahve plantasyonunda dünyaya gelen *Laura*'nın babası bankerdir, ağabeyi ve kocası ise devrimci mücadelenin içinde yer almışlardır. Oysa kısa sürede devrim yozlaşacak ve çökecektir. Romanda Meksika'nın yakın tarihi işlenirken, aynı dönemde Avrupa ve Kuzey Amerika'daki toplumsal değişimler de romana ustaca katılmaktadır. Amerikan Sanayi Devrimi'ni yakından izleyen ve resimleyen *Diego Rivera* ve eşi *Frida Kahlo* ile Meksika'da öldürülen *Troçki*'yi de kahramanlarının arasına katan **Carlos Fuentes**, okuru İspanya'daki büyük iç savaştan Almanya'daki toplama kamplarına, Amerika'daki McCarthy'ci akımdan aynı dönemin ünlü aydınlarına kadar pek çok olay ve kişi arasında gezdirirken, yıkımlar, umutsuzluklar, yolsuzluklarla çalkalanan bir ülkede onuruyla ayakta kalmayı başaran yürekli bir kadının öyküsünü anlatıyor.

ISBN 975-07-0044-9

Kapaktaki resim: DIEGO RIVERA

9 789750 700446

<http://www.canyayinlari.com>